БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

ПРАВИЛНИК

за осъществяване на стопанската дейност и участие в търговски дружества, граждански дружества и юридически лица с нестопанска цел

на Българската академия на науките

и нейните самостоятелни звена

София

(приет на основание чл. 78 от Устава на Българската академия на науките, на 16-то заседание на Общото събрание на БАН, проведено на 22 юни 2009 г. и изменен на 32-то заседание на Общото събрание на БАН, проведено на 5 октомври 2026 г.)

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този Правилник урежда реда и начина за осъществяване и отчитане на стопанската дейност и участие в търговски дружества, граждански дружества и юридически лица с нестопанска цел на Българската академия на науките (БАН) и нейните самостоятелни звена.

Чл. 2. (1) „Стопанската дейност“ е всяка дейност, която е свързана с осъществяване на основната дейност на БАН, за която не се превежда бюджетна субсидия и не се получават средства по национални и международни програми или по други договори за научни изследвания. Тя е насочена към реализиране на приходи и не противоречи на предмета и целите на БАН, така, както те са дефинирани в Закона за Българската академия на науките и в Устава на Българската академия на науките.

(2) „Търговска реализация“ е привеждане на резултатите от научно-изследователската дейност в БАН във вид, в който те могат да бъдат непосредствено приложени, внедрени или използвани в сферата на производството или услугите и да формират приходи.

Чл. 3. (1) Стопанската дейност в БАН се осъществява приоритетно чрез търговска реализация на резултатите, получени в процеса на научно-изследователската дейност.

(2) Самостоятелните звена на БАН могат да реализират приходи от допълнителна стопанска дейност, свързана с договори за наем, курсове за обучение, квалификация и преквалификация, възмездно предоставяне за ползване от други субекти или организации на наличната апаратура и база данни и др., при условие, че това не препятства научната дейност и не уронва доброто име на БАН.

Чл. 4. БАН осъществява стопанска дейност в качеството си на юридическо лице, съгласно чл. 1, ал. 3 от Закона за Българската академия на науките и чрез своите самостоятелни звена.

II. РЕД И НАЧИН ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

Чл. 5. (1) БАН и нейните самостоятелни звена осъществяват стопанска дейност по договори с външни възложители, в съответствие с Правилника за сключване на договори за научно-приложни проекти/задачи от постоянните научни звена на БАН с външни възложители (приет на 11-то заседание на Общото събрание на БАН на 08 декември 2008 г.).

(2) Възложители или страни по договорите по чл. 5, ал. 1 могат да бъдат български или чуждестранни физически и юридически лица.

(3) При определяне на предмета на договорите по чл. 5, ал. 1 и на партньорите по чл. 5, ал. 2 научните институти и другите самостоятелни звена са длъжни да не допускат нарушение или заобикаляне на законовите разпоредби на Република България и да не извършват действия, които могат да уронят авторитета и доброто име на БАН.

Чл. 6. (1) Отдаването под наем на помещения, апаратура или оборудване се извършва в съответствие с Правилата на БАН за отдаване под наем на недвижими имоти и движими вещи.

(2) Договорите за отдаване под наем, както и лицата, на които имуществото се отдава под наем, следва да бъдат съобразени със спецификата на основната дейност на звената.

Чл. 7. (1) БАН, научните институти и другите самостоятелни звена осъществяват стопанска дейност чрез търговска реализация на собствената си интелектуална собственост.

(2) Редът и начините за ползване на интелектуалната собственост на БАН се уреждат с отделен Правилник за създаване, закрила и използване на обектите на интелектуална собственост.

III. СЪЗДАВАНЕ И УЧАСТИЕ В ДРУЖЕСТВА

Чл. 8. (1) БАН и/или нейните самостоятелните звена могат да участват в търговски и граждански дружества, чийто предмет на дейност е свързан с търговската реализация на резултатите от научни изследвания и на интелектуалната собственост, както и в юридически лица с нестопанска цел. Решението за участието на БАН се взема от Управителния съвет, а самостоятелните звена на БАН уведомяват Управителния съвет на БАН и се вписват в Регистъра по чл. 9, ал. 2 от настоящия Правилник.

(2) Допускането до участие на самостоятелните звена на БАН в създаването или във вече създадени търговски дружества, граждански дружества и юридически лица с нестопанска цел извън случаите по ал. 1, става с решение на Управителния съвет на БАН.

(3) Когато участват в търговски дружества, БАН и/или нейните самостоятелни звена не могат да бъдат неограничено отговорни съдружници.

(4) При изготвянето на решението по ал. 2 Управителният съвет на БАН разглежда искането на самостоятелното звено за участие, към което са приложени всички документи,

необходими за регистрацията на новото търговско дружество или за участието във вече съществуващо търговско дружество.

(5) Ръководството и Управителният съвет на БАН могат да изискват представяне и на други документи (бизнес-план, програма за развитие и др.).

(6) Решението по ал. 2 може да се обжалва от съответното самостоятелно звено на първото заседание на Общото събрание на БАН след заседанието на Управителния съвет. В този случай решението на Общото събрание е окончателно.

Чл. 9. (1) Управителният съвет информира Общото събрание на БАН за постъпилите уведомления по чл. 8, ал. 1 и за приетите решения по чл. 8, ал. 2.

(2) В Отдел „Правна дейност“ в БАН-Администрация се създава и поддържа „Регистър на търговските дружества и на юридическите лица с нестопанска цел, в които имат участие БАН и самостоятелните й звена“.

(5) В 14-дневен срок от датата на вписване в Търговския регистър или в Регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, самостоятелните звена на БАН представят в Отдел „Правна дейност“ в БАН-Администрация заверени преписи от документите, свързани с първоначалната регистрация или с последващи промени на обстоятелствата.

Чл. 10. (1) БАН и нейните самостоятелни звена не могат да внасят като апорт предоставеното им недвижимо или движимо имущество при участие в търговски, в граждански дружества и в юридически лица с нестопанска цел.

(2) Средства от бюджетната субсидия, предоставена на БАН, не могат да се ползват за първоначални вноски или за издръжка на стопанска дейност.

IV. ФОРМИРАНЕ И РАЗХОДВАНЕ НА ПРИХОДИТЕ ОТ СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

Чл. 11. БАН и нейните самостоятелни звена формират приходи от:

1. договори за разработване и решаване на научно-приложни задачи с външни възложители при спазване на изискванията на чл. 5, ал. 3 от настоящия Правилник;

2. участие в граждански дружества, търговски дружества и други юридически лица, при съблюдаване на разпоредбите на глава трета от настоящия Правилник;

3. предоставяне на консултации и експертизи;

4. възнаграждения за изобретения, внедрявания, патенти, софтуер, ноу-хау и др. в съответствие с Правилника за създаване, закрила и използване на обектите на интелектуалната собственост в БАН;

5. отдаване под наем на движимо и недвижимо имущество в съответствие с Правилата на БАН за отдаване под наем на недвижими имоти и движими вещи;

6. дивиденти, лихви по депозити и други финансови инструменти при спазване на чл. 10, ал. 2 от настоящия Правилник;

7. обучение, квалификационни курсове, обработване на документи и др.

Чл. 12. БАН и нейните самостоятелни звена, които извършват стопанска дейност в рамките на отделен договор или като собственици или съдружници в търговски дружества, са длъжни да начисляват и внасят дължимите, съгласно българското законодателство, социални осигуровки, данъци, такси и мита.

Чл. 13. (1) Служителите, които участват пряко в осъществяването на стопанската дейност, получават възнаграждения, които изцяло зависят от реализирания финансов и нефинансов ефект от стопанската дейност.

(2) Размерът на възнагражденията по ал. 1 се определя в зависимост от индивидуалното участие и величината на реализирания положителен финансов резултат.

(3) Възнагражденията по ал. 1 не са обвързани и не са зависими от реда и начина, по които се формират трудовите възнаграждения за осъществяване на основната дейност на БАН, така, както тя е определена в чл. 2, ал. 2 от Закона за Българската академия на науките.

(4) Размерът и начинът на получаване на възнаграждения от участието в стопанската дейност се регламентират с Вътрешните правила за работните заплати.

Чл. 14. (1) От формираните приходи от стопанска дейност се правят отчисления (разходи) за:

а. възнаграждения на лицата, участващи непряко в стопанската дейност или заети с нейното счетоводно и юридическо обслужване;

б. специализирани консултации и командировки в страната и в чужбина;

в. абонамент и закупуване на научна литература;

г. финансиране на текущ и основен ремонт, както и на други капитални вложения, осигуряващи пряко дейността по изследвания и реализация на научните резултати;

д. обновяване, разширяване, поддръжка и ремонт на инфраструктурни обекти, собственост на БАН и на звената;

е. поддръжка и ремонт на машини, съоръжения, научна и друга апаратура;

ж. придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи;

з. отчисления за партида „Развитие“;

и. други дейности, които не противоречат на принципите и разпоредбите на настоящия Правилник.

(2) Размерът на отчисленията в партида „Развитие“ се определят с приетите от Управителния съвет „Правила за набиране и разходване на средствата по партида „Развитие“.

V. СЧЕТОВОДНО ОТЧИТАНЕ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

Чл. 15. Отчитането на стопанската дейност се подчинява на общите и специфичните разпоредби при финансиране на такава дейност, в частност при финансиране на бюджетните организации и дейности и по-специално на Закона за счетоводството, Сметкоплана на бюджетните предприятия, както и на указанията на Министерството на финансите за отчитане на стопанската дейност.

Чл. 16. Прилага се принципът на текущото начисляване – начисляват се приходите и разходите, натрупани и отнасящи се за съответния отчетен период.

Чл. 17. За всяка отчетна група (стопанска област) – „Бюджети“, „Извънбюджетни средства“ и „Други сметки и дейности“ се изготвят отделни оборотни ведомости.

Чл. 18. Годишният счетоводен отчет (ГСО) на бюджетното предприятие съдържа:

а. баланс, изготвен на базата на трите оборотни ведомости;

б. годишен касов отчет, с разшифровка по отделни параграфи и дейности, включително собствени приходи, съгласно указанията на Министерството на финансите;

в. оповестяване на счетоводната политика и подробна обяснителна записка, придружаваща годишния счетоводен отчет.

Чл. 19. Контролът за спазването на съответната нормативна уредба на Република България, отнасяща се до стопанската дейност, както и за съответствието на стопанската дейност в БАН със Закона за Българската академия на науките и с Устава на Българската академия на науките се осъществява от ръководителите на самостоятелните звена.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Настоящият Правилник за осъществяване на стопанската дейност в Българската академия на науките и нейните самостоятелни звена е изработен от Управителния съвет на БАН на основание чл. 24, ал. 1, т. 4 във връзка с чл. 78 от Устава на БАН (Протокол от заседанието на Управителния съвет на БАН от 27 май 2009 г.).

§ 2. Правилникът е приет, на основание чл. 78 от Устава на Българската академия на науките, на 16-то заседание на Общото събрание на БАН, проведено на 22 юни 2009 г.

§ 3. Самостоятелните звена на БАН, които извършват стопанска дейност, разработват собствени Правилници за тази дейност, в които я конкретизират в зависимост от спецификата на предмета на научната и приложна дейност на съответното звено.

§ 4. Измененията и допълненията на настоящия Правилник се извършват по реда на тяхното приемане.

§ 5. За неуредените с този Правилник въпроси се прилагат разпоредбите на съответните нормативни актове, регулиращи осъществяването на стопанска дейност в Република България.

§ 6. Този Правилник отменя решението по т. 3 от Протокола от заседанието на Общото събрание на БАН, състояло се на 12 юли 1993 г., относно участието на БАН и самостоятелните й звена в дружества по Търговския закон и влиза в сила от деня на приемането му.